

Załącznik do Uchwały Nr XXXV/174/2017
Rady Gminy Lipusz
z dnia 24 kwietnia 2017 roku

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Lipusz
na lata 2017 – 2020**

Spis treści

I. Podstawa prawna	3
II. Informacje ogólne	3
III. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Lipusz.....	5
IV. System przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Lipusz	7
V. Zadania Służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	8
VI. Odbiorcy programu	12
VII. Cele programu.....	12
VIII. Realizatorzy zadań	13
IX. Czynniki gwarantujące właściwą realizację programu	14
X. Zagrożenia w realizacji programu.....	14
XI. Wskaźniki	14
XII. Finansowanie Programu.....	15
XIII. Monitorowanie	15
XIV. Podsumowanie	15

I. Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r., o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2016 r., poz. 487 ze zm.).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390).
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020, (MP z 2014 r., poz. 445).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r., nr 209 poz. 1245).

II. Informacje ogólne

Rodzina jest podstawowym i najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Człowiek dojrzewa w niej psychicznie i fizycznie, uczy się wzajemnych relacji i przeżywania emocji. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, należy do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Współczesna rodzina doświadcza wielu trudności, problemem wielu rodzin jest bieda, niedostatek, alkoholizm i wiążąca się z nim agresja. Przemoc upokarza, powoduje cierpienie, nieobliczalne szkody, rodzi nienawiść i pragnienie odwetu, tworzy błędne koło w relacjach międzyludzkich. Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w społeczeństwie jest ona obecna w życiu codziennym. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Przemoc w rodzinie zwana, także przemocą domową to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny. Według definicji zawartej w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc to jednorazowe, albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks Karny). W szczególności narażając te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody

na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie, krzywdy moralne osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie:

- jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka, działanie lub zaniechanie działań,
- jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym,
- jest intencjonalna – zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje cierpienie u osób, których dotyka.

Rodzaje przemocy w rodzinie

- przemoc fizyczna – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły, prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień,
- przemoc psychiczna – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych,
- przemoc seksualna – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy.

Przemoc w rodzinie, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczonej w dzieciństwie.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą; poważne obrażenia ciała oraz wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem. Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie broniąc sprawcy. Z psychologii wynika, że zachowania te wynikają z wyuczonej bezradności. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy, może wynikać z przekonań o bezskuteczności działań. Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub świadkami przemocy w rodzinie. Poza obrażeniami cielesnymi przemoc domowa powoduje uczucie ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawia miłości zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również w późniejszym czasie, kiedy dziecko dorasta lub w jego dorosłym życiu. Skutkami są również różne formy niedostosowania społecznego.

Przemoc zagraża życiu, niesie za sobą cierpienie fizyczne, ale przede wszystkim powoduje niewyobrażalne szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania.

Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Wiąże ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczona przemoc przybiera na sile, utrwała się i wzmacnia niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin oraz całego społeczeństwa.

Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy.

III. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Lipusz

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w Gminie Lipusz z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy jest problemem trudnym do zbadania, jego skalę oszacowano na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej (liczba formularzy „Niebieskiej Karty” które wpłynęły do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2011 – 2016 r.) Odzwierciedlają one przypadki ujawnione, gdy doszło do interwencji policji lub osoby doznające przemocy same zgłosiły się ze swoimi problemami do ośrodka lub innej instytucji.

Skalę zjawiska przemocy na terenie Gminy Lipusz obrazuje poniższa tabela:

Tabela 1. Procedura Niebieskiej Karty na terenie Gminy Lipusz

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Procedura Niebieska Karta	0	3	6	4	0	3

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Lipuszu

W związku z pracą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działającego od 2011 roku w przypadku wdrożenia w rodzinie procedury *Niebieskiej Karty* każdorazowo podejmowano szereg działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy oraz pomocy celem wyjścia z trudnej sytuacji. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego zwoływane są w zależności od potrzeby nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. W przypadku odnotowania, że problemem towarzyszącym stosowaniu przemocy wobec najbliższych jest problem alkoholowy każdorazowo zwracano się do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Lipusz

o przeprowadzenie rozmowy z osobą nadużywającą alkoholu celem zachowania przez nią abstynencji i zachęcania do walki z nałogiem poprzez podjęcie leczenia.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na terenie Gminy Lipusz wchodzi:

- Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipuszu;
- Kierownik Zespołu Kuratorów Rodziny w Kościerzynie;
- Członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Lipusz;
- Sierżant Sztabowy Dzielnicowy Zespołu ds. Prewencji w Posterunku Policji w Dziemianach;
- Pedagog – nauczyciel Zespołu Szkół w Lipuszu;
- Nauczyciel w Szkole Podstawowej w Tuszkowach;
- Starsza pielęgniarka pielęgniarstwa rodzinnego w Ośrodku Zdrowia w Lipuszu „NZOZ” Przychodnia Sp. z o.o.;
- Przedstawiciel Rady Parafialnej przy Parafii Rzymsko – Katolickiej w Lipuszu;
- Przewodnicząca Zarządu Lipuskiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych „Nadzieja” w Lipuszu;
- Starszy pracownik socjalny Ośrodka pomocy Społecznej w Lipuszu;
- Pracownik socjalny Ośrodka pomocy Społecznej w Lipuszu.

W celu zapewnienia wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w Gminie Lipusz funkcjonuje Punkt Konsultacyjny.

Pomoc w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego świadczona jest w każdą środę w godzinach. od 16:30 do 18:30.

Cele działań Punktu Konsultacyjnego:

- motywowanie do podjęcia leczenia alkoholowego,
- ochrona przed przemocą w rodzinie i jej skutkami,
- zmniejszenie poziomu bezradności wśród osób uzależnionych, a szczególnie członków ich rodzin,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów osobistych, rodzinnych i wychowawczych,
- pomoc w sytuacjach kryzysowych (rozwód, śmierć, choroba itp.)
- współdziałanie z innymi instytucjami działającymi w obszarze pomocy społecznej.

Ponadto do zadań Punktu Konsultacyjnego należy rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy; inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej; gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb instytucji; realizacja zadań związanych pomocą prawną, psychologiczną, terapeutyczną.

Usługi Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego przeznaczone są zwłaszcza dla mieszkańców Gminy Lipusz, ale również dla osób spoza jej terenu. Z porad w Punkcie Konsultacyjnym w 2016 roku korzystało średnio 12 osób miesięcznie, łącznie udzielono 157 porad.

IV. System przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Lipusz

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy.

1. Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary.
2. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca, bez względu na to co zrobiła ofiara.
3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
4. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.
5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy domowej.
6. Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek wielokrotnego urazu.
7. Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach – jest to jeden z objawów doznanego urazu.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działanie edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Założenia Programu

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym realizacji celów ustawowych oraz celów wskazanych w Programie, określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna: obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie: obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób z niepełnosprawnością lub osób niesamodzielnych).
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie: obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

V. Zadania Służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Gmina

Do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
3. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być jej konsekwencją.

Bezpośrednim wsparciem dla rodzin i osób potrzebujących zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pracownicy socjalni:

1. Diagnozują sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
2. Udzielają kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
3. Organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
4. Prowadzą rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informują te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
5. Wszczynają procedurę „Niebieskiej Karty”.

Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą temu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego. Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy, obejmować następujące zadania:

1. Umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania.
2. Poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy.
3. Wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała, powstałych wskutek użycia siły fizycznej.
4. Poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji.
5. Powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała).

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury *Niebieskiej Karty*.

Policja

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

1. Udzielanie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy.
2. Organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
3. Podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania.
4. Przeprowadza z osobą (wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie) rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny. Następnie wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.

5. Przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa.
6. Podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie. W szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.
7. Wszczyna procedurę *Niebieskiej Karty*.
8. Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

Oświata

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny mają możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinni podjąć następujące kroki:

1. Przeprowadzają rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności.
2. Diagnozują sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
3. Udzielają kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
4. Organizują niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
5. Udzielają kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom, świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
6. Wszczynają procedurę *Niebieskiej Karty*.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Lipusz

W sytuacji, gdy aktem przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu GKRPA podejmuje następujące działania:

1. Diagnostyka sytuacji i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
2. Prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
3. Wszczyna procedurę *Niebieskiej Karty*.

Przedstawiciele GKRPA są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego lub Grup Roboczych współpracujących z Zespołem Interdyscyplinarnym.

Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

1. Diagnostowanie i analizowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.
3. Inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie.
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
5. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Do zadań Grupy Roboczej należy, w szczególności:

1. Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie.
2. Monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy.
3. Dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, lekarzem, ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo –

wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

W przypadku wystąpienia w rodzinie znamion przemocy domowej, po wypełnieniu formularza *Niebieska Karta - A* przez przedstawicieli jednego z powyższych podmiotów, Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego powołuje w sprawie danej rodziny Grupę Roboczą, w których skład wchodzi również kuratorzy sądowi, oraz przedstawiciele innych podmiotów będący specjalistami w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

VI. Odbiorcy programu

Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Lipusz, a w szczególności:

1. Rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy.
2. Rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy.
3. Świadców przemocy.
4. Osób stosujących przemoc.
5. Realizatorów programu.
6. Przedstawicieli instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji wystąpienia przemocy.
7. Społeczności lokalnej.

VII. Cele programu

Celem głównym programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Lipusz.

Cele szczegółowe:

1. Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Lipusz.
2. Podnoszenie poziomu wiedzy i wrażliwości społecznej mieszkańców gminy na temat zjawiska przemocy.
3. Zmiana postaw mieszkańców wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
4. Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych do przeciwdziałania pomocy.
5. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
6. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc.

Cele ogólne będą realizowane przez:

1. Diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Lipusz.
2. Podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie.

3. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
4. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.
5. Podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”.
6. Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

Realizacja celów programu poprzez następujące działania szczegółowe:

1. Diagnozowanie i analizowanie problemu przemocy w rodzinie.
2. Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach.
3. Monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą.
4. Dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.
5. Podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą.
6. Inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą.
7. Udział w działaniach edukacyjno – informacyjnych.
8. Propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy.
9. Obalanie mitów na temat przemocy.
10. Szkolenia na temat przemocy.
11. Prowadzenie kampanii, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych.
12. Wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
13. Izolowanie sprawców przemocy.
14. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno – edukacyjnych.
15. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkohol stosującymi przemoc.
16. Motywowanie do podjęcia terapii przez osoby nadużywające alkohol i stosujące przemoc.
17. Kierowanie wniosków do sądu o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego.
18. Udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą.
19. Udzielanie informacji na temat praw osób będącymi ofiarami przemocy.
20. Propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów interwencyjnych i informacyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
21. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

VIII. Realizatorzy zadań

Zakłada się że Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2020 będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczania przemocy w rodzinie. Ze względu na interdyscyplinarny charakter programu cele realizowane będą w formie pracy przez okres czterech lat.

Podmioty partycypujące w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Urząd Gminy w Lipuszu.
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipuszu.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Lipuszu.
- Zespół Szkół w Lipuszu.
- Szkoła Podstawowa w Tuszkowach.
- Posterunek Policji w Dziemianach.
- Ośrodek Zdrowia w Lipuszu „NZOZ” Przychodnia Sp. z o.o.
- Punkt Informacyjno – Konsultacyjny.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie.
- Kurator Sądowy – Sąd Rejonowy w Kościerzynie.

IX. Czynniki gwarantujące właściwą realizację programu

1. Współpraca z samorządem Gminy Lipusz.
2. Diagnoza środowiska lokalnego.
3. Współpraca służb i instytucji z terenu Gminy Lipusz oraz poza nią.
4. Otwartość na współpracę specjalistów z różnych dziedzin.
5. Dążenie do zmiany obecnej sytuacji rodzin dotkniętych przemocą.

X. Zagrożenia w realizacji programu

1. Stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie.
2. Brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania sytuacjom kryzysowym.
3. Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach oraz ubóstwo.
4. Zaburzenie relacji rodzinnych.
5. Rozbudowana procedura działań w zakresie przemocy – biurokracja i formalizacja działań.

XI. Wskaźniki

- liczba wszczętych procedur *Niebieskiej Karty*;
- liczba zakończonych procedur *Niebieskiej Karty*;
- liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy w rodzinie;
- liczba pokrzywdzonych, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową;
- liczba sprawców przemocy domowej;
- liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu.

XII. Finansowanie Programu

1. Budżet gminy.
2. Budżet państwa.
3. Inne źródła.

XIII. Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu przez jednostki zobligowane do jego stosowania jest prowadzone na bieżąco poprzez stałą współpracę osób będących w składzie Zespołu Interdyscyplinarnego. Monitoring Programu, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać istniejące problemy, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania przynoszą zakładane zmiany.

Monitorowanie realizacji Programu odbywa się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdanie z realizacji Programu podmioty składają corocznie do 10 lutego.

XIV. Podsumowanie

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy będzie możliwa tylko przy ścisłej współpracy instytucjonalnej i społecznej. Skuteczność działań w zakresie poprawy życia rodzin dotkniętych przemocą nie polega wyłącznie na zabezpieczeniu finansowym. Edukacja społeczności na terenie gminy jest szansą na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Skoordynowany system pomocy na poziomie jednostki, rodziny i społecznym jest szansą na ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie.